

Handläggare
Annika Björklund
Telefon: 08 508 01 603

Till
Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd
2021-04-15

Förskola för alla barn – för bättre språkutveckling i svenska (SOU 2020:67)

Svar på remiss från kommunstyrelsen dnr. 2021/201

Förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen Förskola för alla barn – för bättre språkutveckling.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har remitterat slutbetänkandet Förskola för alla barn – för bättre språkutveckling (SOU 2020:67) till Rinkeby - Kista stadsdelsnämnd. I betänkandet föreslås en rad åtgärder för att öka deltagandet i förskola och hur förskolans arbete med barns språkutveckling kan stärkas, Förslagen är 1) kommunerna ska bedriva uppsökande verksamhet, 2) direktinskrivning av barn som behöver förskola för att få en bättre språkutveckling i svenska vid tre års ålder samt 3) obligatorisk förskola för alla barn från fem år. Förvaltningen ställer sig i huvudsak positiv till förslagen i betänkandet men anser att direktinskrivning ska omfatta alla barn vid tre års ålder, även asylsökande barn. Obligatorisk förskola vid fem års ålder innebär att kommunen kan fånga upp alla barn som av olika skäl är i behov av förskola samt bidra till bättre förutsättningar inför skolstarten.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har remitterat slutbetänkandet Fler barn i förskolan – för bättre språkutveckling (SOU 2020:67) till Rinkeby - Kista stadsdelsnämnd. Övriga remissinstanser är Stadsledningskontoret, Utbildningsnämnden och samtliga stadsdelsnämnder.

Remissbrev bifogas i bilaga 1.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av förskoleavdelningen.

Ärendet

Förskola av god kvalitet har positiva effekter för barn och förskolan kan vara särskilt gynnsam för socialt utsatta barn. Det är därför bekymmersamt att barn med svag socioekonomisk och utländsk bakgrund är överrepresenterade bland de barn som inte deltar i förskola.

Regeringen tillsatte en särskild utredare i oktober 2019 med uppdrag att lämna förslag i syfte att öka deltagandet i förskola för barn i åldern 3–5 år samt föreslå hur förskolans arbete med språkutveckling i svenska kan stärkas, bland annat när det gäller nyanlända barn. Utredningen avslutades i november 2020 med överlämnandet av betänkandet Förskola för alla barn förskolan – för bättre språkutveckling i svenska (SOU 2020:67). Huvudpunkterna i betänkandet sammanfattas nedan.

Förslag för att öka deltagandet i förskola

Uppsökande verksamhet

Kommunen ska återkommande informera vårdnadshavare om förskolan genom uppsökande verksamhet. Den första kontakten ska tas inför höstterminen det kalenderår barnet fyller tre år. Den uppsökande verksamheten ska endast gälla barn som har uppehållstillstånd i Sverige.

Kommunen ska kartlägga deltagande i förskola

Hemkommunen ska genom kartläggning och informationsinsamling hålla sig informerad om vilka barn i kommunen som inte deltar i förskolan senast det kalenderår då barnet fyller tre år.

Stödmaterial om frånvarohantering

Regeringen bör överväga att ge Skolverket i uppdrag att ta fram ett stödmaterial eller allmänna råd om hur kontroll och uppföljning av barns frånvaro i förskolan kan hanteras i syfte att främja en hög närvaro i förskolan.

Kommunen ska vara skyldiga till direktinskrivning

Kommunerna ska vara skyldiga att utan föregående ansökan direktinskriva barn som har behov av att få en bättre språkutveckling i svenska i allmän förskola från tre års ålder. Direktinskrivning innebär att barnet erbjuds plats på en viss förskola höstterminen det år barnet fyller tre år. Vårdnadshavaren kan tacka ja eller nej till platsen. De barn som ska direktinskrivas är: 1) nyanlända barn, 2) barn med annat modersmål än svenska

som har behov av förskola för att få en bättre språkutveckling i svenska och 3) barn som av annan anledning har behov av förskola för att få en bättre språkutveckling i svenska. Även barn som deltar i pedagogisk omsorg ska erbjudas plats i förskola genom direktinskrivning.

Förskolan bör bli en del av det obligatoriska skolväsendet
Deltagande i förskolan utgör en viktig grund för barnets fortsatta lärande. Det är viktigt att alla barn deltar i förskoleverksamheten. För att möjliggöra detta bör förskola bli obligatorisk från fem års ålder. Skolplikten förlängs ett år.

Förutsättningar

I betänkandet konstateras att förskolan spelar en central roll när det gäller att förbättra likvärdigheten och kunskapsresultaten i skolan, likväl när det gäller att förbättra integrationen i ett samhälle. Det kräver emellertid ytterligare åtgärder för en hög och likvärdig kvalitet i alla förskolor.

Det finns en stor brist på legitimerade förskollärare och utbildade barnskötare, framför allt i socialt utsatta områden. Det ska framgå i skollagen vilka personalkategorier som är centrala i förskolan. Det är viktigt att tillsynsmyndigheterna (Skolinspektionen respektive kommunerna) i sin tillsyn särskilt uppmärksammar att huvudmännen uppfyller kraven i skollagen på personal i förskolor.

Karriärsteg för förskollärare

Förskolor med särskilt svåra förutsättningar ska kunna inrätta karriärsteget förste förskollärare. Tjänsterna finansieras med statsbidrag som fördelas av kommunerna.

Utbildning

I betänkandet lyfts att förskollärare ofta saknar tillfredsställande kunskap om barns andraspråkutveckling i svenska. I examensbeskrivningen för förskollärare bör det framgå att studenten har fördjupad kunskap om barns andraspråkutveckling.

Enhetlig utbildning för barnskötare

Barnskötarnas utbildning ska vara enhetlig och gälla för såväl gymnasieskolan som kommunal vuxenutbildning. Innehåll, omfattning och kvalitet ska ses över och anpassas till dagens krav, till exempel aktuell kunskap om barns språkutveckling och andraspråkutveckling i svenska.

Kompetensutveckling

Även staten bör ta ett större ansvar för att möjliggöra kompetensutveckling när det gäller språkutveckling i svenska, statsbidraget bör riktas mot de förskolor som har särskilt svåra

förutsättningar med beaktande av barnens socioekonomiska bakgrund.

Ekonomiska förutsättningar för kommunen

Förlaget innebär tillkommande kostnader för kommunerna i form av ökad administration och ökad lönekostnad för personal inom den uppsökande verksamheten. Den obligatoriska förskolan innebär kostnadsfria måltider och i vissa fall kostnader för skolskjuts.

Betänkandet bifogas i bilaga 2.

Synpunkter och förslag

Uppsökande verksamhet

Förvaltningen vill lägga till att det behöver förtydligas att alla verksamheter som har kontakt med målgruppen har ett ansvar att informera vårdnadshavare om förskola till exempel BVC och socialtjänst. Det uppsökande arbetet behöver initieras tidigt för att vårdnadshavare, när det är möjligt, ska ställa sitt barn i kö till önskad förskola och därmed göra ett aktivt val. Det uppsökande arbetet behöver även utformas utifrån lokala förutsättningar och antal barn som berörs.

Förvaltningen anser även att barn som är asylsökande ska omfattas av den uppsökande verksamheten eftersom dessa barn har rätt till förskola. De nyanlända barn som är asylsökande och väntar på uppehållstillstånd kan annars gå miste om förskola.

Kartläggning

Förvaltningen ställer sig positiv till kartläggning av barn som vid tre år inte är placerade på förskola. För att kunna bedriva uppsökande och riktade insatser måste hinder för att få del av relevant data ses över.

Direktinskrivning

Utifrån gällande sekretesslagstiftning och GDPR är det problematiskt att kartlägga vilka barn som tillhör gruppen som ska direktinskrivas, i synnerhet gruppen barn som är i behov av förskola för sin språkliga utveckling. Förvaltningen föreslår därför att direktinskrivning på en förskola ska omfatta alla barn som inte har placering vid tre års ålder. Att erbjuda alla barn plats vid tre års ålder innebär att familjer inte behöver känna sig särbehandlade. Det innebär även att man kan fånga upp alla barn som av olika skäl, för sin utveckling är i behov av förskola.

Förvaltningen anser även här att barn utan uppehållstillstånd(asylsökande) ska tillhöra gruppen som ska direktinskrivas.

Förvaltningen vill betona vikten av att direktinskrivning sker på en lämplig förskola, det vill säga att förskolan har legitimerade förskollärare och utbildade barnskötare samt att personalen har goda kunskaper i svenska och andraspråksutveckling.

Obligatorisk förskola från 5 år

Förvaltningen ställer sig positiv till obligatorisk förskola för alla barn. Det ger mandat att fånga upp och möjlighet att ge alla barn bra förutsättningar inför skolstarten.

Förvaltningen vill även här betona vikten av att det obligatoriska förskoleåret fullgörs vid en lämplig förskola.

Enligt förvaltningen bör rektor ha frihet att organisera verksamheten för femåringar utifrån förskolans förutsättningar.

I betänkandet lyfts de ändringar i skollagen som föranleds av införandet av ett obligatoriskt förskoleår. Förvaltningen anser att det är otydligt i förslaget hur huvudman/rektor ska utföra skolpliktbevakningen och vilka rutiner som ska gälla vid hög frånvaro.

Förvaltningen saknar även skrivning om huruvida femåringar ska omfattas av elevhälsa.

Karriärsteg för förskollärare

Förvaltningen ställer sig positiv till att införa karriärsteget förste förskollärare men anser att finansieringen behöver vara permanent då det är osäkert hur länge ett statsbidrag beviljas.

Utbildning

Förvaltningen anser att, utöver betänkandets förslag, för att få legitimation/examensbevis som förskollärare eller barnskötare bör det vara ett krav att ha ett tillräckligt bra språk på svenska.

Enhetlig utbildning för barnskötare

Förvaltningen välkomnar förslaget om en enhetlig barnskötarutbildning. En enhetlig utbildning kan även bidra till att tydliggöra rollerna hos förskolans olika professioner.

Kompetensutveckling

Förvaltningen vill betona att kompetensutveckling, utöver språkutveckling på svenska och andraspråksutveckling, även ska omfatta pedagoger som är i behov av grundläggande och fördjupad språkutbildning i svenska.

Susanne Leinsköld
stadsdelsdirektör

Kim Lagerquist
Avdelningschef

Bilagor

1. Följebrev Dnr KS 2021/201
2. Förskola för alla barn – för en bättre språkutveckling
Betänkande av Utredningen om flera barn i förskolan för
bättre språkutveckling SOU 2020:67

Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltning
Förskola

Borgarfjordsgatan 14
Box 7049
164 07 Kista
Växel 08-508 01 000
rinkeby-kista@stockholm.se
stockholm.se

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Susanne Leinsköld, stadsdelsdirektör	2021-03-22
Kim Lagerquist, Avdelningschef	2021-03-19